

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น
ตามหลักพละ 4 ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร*
PARTICIPATION OF COMMUNITY COMMITTEES IN LOCAL
DEVELOPMENT ACCORDING TO THE BALA 4 IN KRATHUM BAEN
DISTRICT SAMUT SAKHON PROVINCE

ธีรภัทร์ ทองเพ็ง¹ และ สุกิจ ชัยมุสิก²

Teerapat Tongpeng¹ and Sukit Chaimusik²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻²Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding author E-mail: tuideejayaltikel@gmail.com

Received 8 August 2023; Revised 25 August 2023; Accepted 27 August 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วม 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม 3) เพื่อสัมภาษณ์ข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วม เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน โดยการวิจัยเชิงปริมาณเก็บแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 214 คน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบน และทดสอบสมมติฐาน t-test และ F-test ค่าสถิติ ANOVA และเชิงคุณภาพวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักพละ 4 ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา

Citation:

* ธีรภัทร์ ทองเพ็ง และ สุกิจ ชัยมุสิก. (2566). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักพละ 4 ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร. วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 1(4), 1-14.
Teerapat Tongpeng and Sukit Chaimusik. (2023). Participation of Community Committees in Local Development According to the Bala 4 in Krathum Baen District Samut Sakhon Province. Journal of Interdisciplinary Social Development, 1(4), 1-14.;

DOI: <https://doi.org/10.14456/jisdiadp.2023.10>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

เป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับได้ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล 2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีเพศอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักผล 4 ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3) ผลจากการสัมภาษณ์แนวทางการมีส่วนร่วมตามหลักผล 4 ของคณะกรรมการชุมชน คณะกรรมการชุมชนควรใช้หลักผล 4 เป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, คณะกรรมการชุมชน, พัฒนาท้องถิ่น, หลักธรรมผล 4

Abstract

The objectives of this research were 1) to study participation, 2) to compare participation, and 3) to interview suggestions for participation guidelines. It is an integrative research. The quantitative research was done by collecting questionnaires with a sample of 214 people, while for the qualitative research by in-depth interviews with 5 key informants. Quantitative data were analyzed by Frequency distribution, percentage, mean, deviation and hypothesis testing, t-test and F-test, ANOVA statistics and qualitative analysis of contextual content.

The results of the research were as follows: 1) Community committee participation in local development according to the BALA 4 in Kratumban district. Samut Sakhon Province Overall, it was at a high level. when considering side by side Sorted by the average from the highest to the lowest three order as follows. The aspect with the highest average value was the participation in receiving benefits, followed by the participation in decision-making. and participation in operations and the aspect with the lowest mean was the

participation in the evaluation. 2) The results of the hypothesis test found that the community committees with different sex, age, education level, occupation and monthly income were Participate in local development according to the BALA 4 in Krathum Baen District. Samut Sakhon Province overall is not different Not in accordance with the assumptions set. 3) Community committees should use the BALA 4 as a guideline to promote participation in every step of the way.

Keywords: Participation, Community Committees, Local Development, Principles of BALA 4

บทนำ

การปกครองส่วนท้องถิ่นได้ถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญของไทยเช่นเดียวกับนานาอารยประเทศ เริ่มตั้งแต่รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2492 ที่มีบทบัญญัติรับรองหลักการเกี่ยวกับหลักการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น ต่อมารัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2511 จึงได้บัญญัติเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ในหมวด 5 แนวนโยบายแห่งรัฐ และมีวิวัฒนาการเรื่อยมาจนกระทั่งถึง รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 ที่มีบทบัญญัติเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้อย่างก้าวหน้า ทันสมัย และสอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจมากที่สุด (สถาบันพระปกเกล้า, 2547) รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ก็ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ในหมวด 14 ที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน (สารวุฒิสภา, 2563) ดังนั้น การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้รู้จักปกครองตนเอง และรู้จักแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน เป็นกระบวนการทำงานที่เป็นประชาธิปไตย เคารพสิทธิส่วนบุคคล ตลอดจนความเสมอภาคในการดำรงชีวิต ในปัจจุบันการบริหารงานของเทศบาลต้องมีการแบ่งเขตออกเป็นชุมชนต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นผ่านทางตัวแทนของประชาชนที่เรียกว่า “คณะกรรมการชุมชน” (กรมพัฒนาชุมชน, 2545) มีที่มา และหน้าที่ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นตาม

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนของเทศบาล พ.ศ. 2564 (ราชกิจจานุเบกษา, 2564)

การปกครองส่วนท้องถิ่นมีมาหลายยุคหลายสมัย และสอดคล้องกับหลักกระจายอำนาจดังที่กล่าวมาข้างต้น เป็นส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนผ่านคณะกรรมการชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหา และพัฒนาท้องถิ่นของตนอย่างยั่งยืน แต่ถึงอย่างไรการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนโดยทั่วไปมักจะออกมาในรูปของการถูกชักชวนให้ร่วมมือทำงานกับเทศบาลในการช่วยทำ ช่วยออกแรง ช่วยมาร่วมประชุม และให้ข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการอย่างที่เราควรจะเป็น (โกวิทยพวงงาม, 2548) ปัญหาที่พบ ในด้านการคิดค้นและหาสาเหตุของปัญหา อาจไม่ได้มีการลงสำรวจพื้นที่จริง หรือศึกษาจากข้อมูลในอดีตมากพอ ในด้านการตัดสินใจ ไม่ได้ชี้แจงให้ชัดเจน และทั่วถึงในการประชุมประชาคม ในขั้นตอนดำเนินงาน ใช้งบประมาณเพื่อกระทำการในกิจกรรมได้ไม่สมเหตุผลมากพอ ทำให้สืบเนื่องมาในด้านการรับผลประโยชน์ เพราะโครงการอาจไม่ตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิกชุมชนมากพอ ตลอดจนการประเมินผลกิจกรรม ที่ข้อมูลผลลัพธ์อาจถูกบิดเบือนได้ สภาพเช่นนี้จึงไม่ใช่ว่าการมีส่วนร่วมตามความหมายที่แท้จริง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำหลักธรรมพระ 4 ซึ่งถือว่าเป็นคำสอนที่เน้นให้การปฏิบัติงาน หรือการบริหารงานอยู่บนฐานแห่งความสำเร็จตามประสงค์ สามารถเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงาน ความหมายอีกนัยหนึ่งของหลักพระ 4 คือ ธรรมอันเป็นกำลัง, ธรรมอันเป็นพลังทำให้ดำเนินชีวิตด้วยความมั่นใจ ไม่หวั่นต่อภัยทุกอย่าง และทำให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข (พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต), 2546) มาใช้ส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นในปัจจุบัน เช่น การพัฒนาท้องถิ่นโดยใช้ความรู้ ความสามารถ (ปัญญาพระ) ความมานะ มุ่งมั่น อดทนต่อแรงกดดัน และความยากลำบากต่าง ๆ (วิริยพระ) ซื่อสัตย์ สุจริต (อนวัชพระ) และมีความโอปอ้อมอารี มีมนุษยสัมพันธ์ดี ตลอดจนการยึดเหนี่ยวน้ำใจคนและประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี (สังคหพระ)

ในเขตอำเภอกระทุ่มแบนมีการจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนขึ้นทั้งหมด 51 ชุมชน เมื่อพิจารณาตามเหตุผลข้างต้นทำให้เห็นได้ว่า คณะกรรมการชุมชนเป็นผู้มีหน้าที่ในการปกครองส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน พัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนแบ่งเบาภาระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยสมัยใหม่ เพราะการที่ท้องถิ่นจะพัฒนาไปในทิศทางใดจำเป็นต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์หรือภาพในอนาคต และแปลงมาสู่การปฏิบัติ ซึ่งนอกจากจะทำให้ปัญหาและความต้องการได้รับการตอบสนองอย่างเหมาะสมแล้ว ยังเป็นการบริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด (สมพันธ์ เตชะอธิก

และคณะ, 2548 : 115) เนื่องจากคณะกรรมการชุมชนใกล้ชิด มีส่วนร่วม และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาของชุมชนมากที่สุด หากเกิดข้อบกพร่อง หรือปัญหา ย่อมเป็นการยากที่จะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ (ธนวัฒน์ คำภีร์ลานนท์, 2550) ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่าหลักผล 4 สามารถเป็นแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ได้หรือไม่ อย่างไรบ้าง

จากสภาพปัญหาดังกล่าวคือแรงจูงใจให้ผู้วิจัยทำการศึกษากการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักผล 4 ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งหลักผล 4 เป็นคุณธรรมที่จะส่งเสริมให้คณะกรรมการชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลที่มุ่งหมายได้แก่ ด้านปัญญาผล คือ รู้จักใช้ปัญญา ความสามารถ ในบริหารงานอย่างเหมาะสม ด้านวิริยผล คือ ความไม่ย่อท้อต่อหน้าที่ของตน ด้านอนวัชชผล คือ คิดดี ทำดี ซื่อสัตย์สุจริต และด้านสังคหผล คือ ความโอบอ้อมอารี สามารถยึดเหนี่ยวน้ำใจคนและประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี เพื่อเป็นการศึกษาแนวทางการใช้หลักผล 4 มาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ได้อย่างยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักผล 4 ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักผล 4 ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล
3. เพื่อสัมภาษณ์แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักผล 4 ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

สมมติฐานการวิจัย

1. คณะกรรมการชุมชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักผล 4 ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร แตกต่างกัน

2. คณะกรรมการชุมชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักผล 4 ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร แตกต่างกัน

3. คณะกรรมการชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักผล 4 ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร แตกต่างกัน

4. คณะกรรมการชุมชนที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักผล 4 ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร แตกต่างกัน

5. คณะกรรมการชุมชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักผล 4 ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ คณะกรรมการชุมชนในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้วิธีกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) จำนวน 214 คน

1.2 กลุ่มเป้าหมายเชิงคุณภาพ

กลุ่มเป้าหมายเชิงคุณภาพเป็นผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับผลงานวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักผล 4 ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร” จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) มีลักษณะคำถามปลายปิด (Close Ended) ซึ่งผู้วิจัย สร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 ชุด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบ (Multiple Choices) มีจำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และ รายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการวัดระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักผล 4 ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร เป็น

แบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบ (Multiple Choices) มีจำนวน 30 ข้อ

2.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ใช้รวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยแบ่งสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structural Interviewing Guideline) ซึ่งเป็นการตั้งคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Questions) โดยกำหนดข้อคำถามที่มุ่งเน้นถึงแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักพลະ 4 ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ (แบบสอบถาม)

1) ดำเนินการขอหนังสือรับรองจากคณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม นายกเทศมนตรีนครอ้อมน้อย นายกเทศมนตรีเมืองกระทุ่มแบน นายกเทศมนตรีตำบลสวนหลวง เพื่อขอความอนุเคราะห์ใช้พื้นที่แจกแบบสอบถาม เพื่อทำการวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากบุคลากร

2) ผู้วิจัยนำส่งหนังสือถึงนายกเทศมนตรีนครอ้อมน้อย นายกเทศมนตรีเมืองกระทุ่มแบน นายกเทศมนตรีตำบลสวนหลวง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามให้กับคณะกรรมการชุมชน ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

3) ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับคณะกรรมการชุมชนเทศบาลนครอ้อมน้อย คณะกรรมการชุมชนเทศบาลเมืองกระทุ่มแบน คณะกรรมการชุมชนเทศบาลตำบลสวนหลวง จนครบตามจำนวนตามที่กำหนดไว้ โดยใช้เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling)

4) เมื่อได้แบบสอบถามที่ตอบข้อมูลเรียบร้อยแล้วกลับคืนมา จำนวน 214 ชุด คิดเป็น 100 % จึงตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จัดลำดับของข้อมูล รวมทั้งลงรหัสและบันทึกข้อมูล

5) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ต่อไป

3.1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ (แบบสัมภาษณ์)

1) ผู้วิจัยทำการขอหนังสือรับรองจากคณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์จากนายกเทศมนตรีนครอ้อมน้อย นายกเทศมนตรีเมืองกระทุ่มแบน นายกเทศมนตรีตำบลสวนหลวง และผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อการขอทำการสัมภาษณ์

2) ผู้วิจัยนำส่งหนังสือรับรองขอความอนุเคราะห์และแบบสัมภาษณ์ต่อผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 5 ท่าน โดยใช้เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling)

3) ทำการนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ ในการสัมภาษณ์แก่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 ท่าน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

4) เมื่อถึงกำหนดนัดหมาย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเองเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน โดยอาศัยการจดบันทึก การบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์ และบันทึกภาพ ร่วมกับผู้ให้สัมภาษณ์

5) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปวิเคราะห์แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักพละ 4 ในเขตอำเภอกะทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อเป็นกรณีศึกษา (Multi-case studies) ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ (แบบสอบถาม)

1) วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลโดยการจำแนกกลุ่มตัวอย่าง ตามเพศ อายุ ระดับ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน วิเคราะห์โดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) หาค่า ร้อยละ (Percentage) และอธิบายสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในตารางประกอบกับการบรรยาย

2) วิเคราะห์แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักพละ 4 ในเขตอำเภอกะทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการชุมชนในเขตอำเภอกะทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร โดยวิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

3) การทดสอบสมมุติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการ ปฏิบัติงานของคณะกรรมการชุมชนต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักพละ 4 ในเขตอำเภอกะทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตาม

ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยใช้การทดสอบค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA/ F-test) เมื่อพบความแตกต่างจะเปรียบเทียบค่าความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe')

4) เป็นการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักพละ 4 ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปในการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งส่วนใหญ่ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์จะเป็นข้อความบรรยาย (Descriptive) ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ และจดบันทึก

ผลการวิจัย

1) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักพละ 4 ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับได้ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักพละ 4 ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมทั้ง 5 ด้าน

ที่	การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักผละ 4 ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร	ระดับการมีส่วนร่วม		
		(\bar{X})	S.D.	แปลผล
1.	ด้านการมีส่วนร่วมในการคิดค้น หาสาเหตุของปัญหา	4.45	0.24	มาก
2.	ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.51	0.24	มากที่สุด
3.	ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	4.51	0.31	มากที่สุด
4.	ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.52	0.28	มากที่สุด
5.	ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.43	0.31	มาก
	รวม	3.74	0.17	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักผละ 4 ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X}) = 3.74 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสามลำดับได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (\bar{X}) = 4.52 รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (\bar{X}) = 4.51 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (\bar{X}) = 4.43 ตามลำดับ

2) ผลการเปรียบเทียบคณะกรรมการชุมชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักผละ 4 ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวม ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

3) ผลจากการสัมภาษณ์ข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักผละ 4 ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ด้านการคิดค้นหาสาเหตุของปัญหา ตามหลักผละ 4 คือ การหาสาเหตุของปัญหาจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ เช่น การลงพื้นที่ ซึ่งต้องใช้วิริยผละ (ความเพียร) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตามหลักผละ 4 คือ การเปิดเผย ประชาสัมพันธ์ถึงวันที่นัดประชาคม ตลอดจนวาระการประชุม หรือเนื้อหาต่าง ๆ ตามหลักผละ 4 คือ อนุรักษ์ผละ (กำลังสุจริต) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน คือ การเลือกสรรสมาชิกชุมชนที่มีความสามารถตรงกับงาน ตามหลักผละ 4 คือ ปัญญาผละ (กำลังปัญญา) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ คือ อาจจะเป็นในรูป

ของนามธรรม เช่น ความสามัคคีที่เกิดขึ้น การรู้จักเสียสละ ตามหลักผละ 4 คือ สังคหผละ (กำลังการสงเคราะห์) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิณผล คือ การพัฒนาโครงการต่อไป หรือ ยุติโครงการต่าง ๆ ก็ต้องยึดถือผลประโยชน์ของสมาชิกชุมชนเป็นที่ตั้ง ตามหลักผละ 4 คือ สังคหผละ (กำลังการสงเคราะห์)

อภิปรายผล

1. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักผละ 4 ในเขตอำเภอกระทุ้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักผละ 4 ในเขตอำเภอกระทุ้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณาฎิภา แสนธรรม และคณะ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิณผล

2. การศึกษาวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักผละ 4 ในเขตอำเภอกระทุ้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ผลการเปรียบเทียบคณะกรรมการชุมชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักผละ 4 ในเขตอำเภอกระทุ้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชชานันท์ แพรงงาม (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการบริหารงานด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลนครหลวง อำเภอนครหลวงจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วม ต่อการบริหารงานด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลนครหลวง อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักผล
4 ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ด้านการคิดค้นหาสาเหตุของปัญหา ตามหลัก
ผล 4 คือ การหาสาเหตุของปัญหาจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ เช่น การลงพื้นที่ ซึ่งต้องใช้วิริย
ผล (ความเพียร) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามหลักผล 4 คือ การเปิดเผย
ประชาสัมพันธ์ถึงวันที่นัดประชาคม ตลอดจนวาระการประชุม หรือเนื้อหาต่าง ๆ ตามหลักผล
4 คือ อนุรักษ์ผล (กำลังสุจริต) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน คือ การเลือกสรรสมาชิก
ชุมชนที่มีความสามารถตรงกับงาน ตามหลักผล 4 คือ ปัญญาผล (กำลังปัญญา) ด้านการมี
ส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ คือ อาจจะเป็นในรูปแบบของนามธรรม เช่น ความสามัคคีที่เกิดขึ้น
การรู้จักเสียสละ ตามหลักผล 4 คือ สังคผล (กำลังการสงเคราะห์) ด้านการมีส่วนร่วมใน
การประเมินผล คือ การพัฒนาโครงการต่อไป หรือยุติโครงการต่าง ๆ ก็ต้องยึดถือผลประโยชน์
ของสมาชิกชุมชนเป็นที่ตั้ง ตามหลักผล 4 คือ สังคผล (กำลังการสงเคราะห์) ซึ่งสอดคล้อง
กับงานวิจัยของ รินทร์นัน ศิษฏกุลพงศ์ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง กระบวนการปฏิบัติงาน
พัฒนาชุมชนของคณะกรรมการชุมชน ในพื้นที่เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาวิจัย
พบว่า โดยหลักการแล้ว คณะกรรมการชุมชนจะดำเนินงานโดยยึดถือตามระเบียบข้อบังคับของ
กรุงเทพมหานคร ซึ่งแต่ละชุมชนจะมีเจ้าหน้าที่ของฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคมเป็นผู้
ประสานงาน และให้คำปรึกษาในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ คณะกรรมการชุมชนส่วนใหญ่จะ
ดำเนินงานโดยเน้นให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชน คำนึงถึงความต้องการ
ของสมาชิกชุมชนเป็นหลัก

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น
ตามหลักผล 4 ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับ
มาก การเปรียบเทียบคณะกรรมการชุมชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อ
เดือนต่างกัน มีมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักผล 4 ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน
จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมไม่แตกต่างกัน แนวการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการ
พัฒนาท้องถิ่นตามหลักผล 4 ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร มีความคิดเห็น
สอดคล้องกันทั้ง 5 ด้าน ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย จากผลการวิจัย จึงมีข้อเสนอแนะเชิง
นโยบาย ดังนี้ ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นตาม

หลักผล 4 ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งมีค่าแปลผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ควรรักษามาตรฐานการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักผล 4 ในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ให้ถึงระดับมากที่สุด โดยนำผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ ไปเป็นแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักผล 4 ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป **ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย** ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ดังนี้ 1) ควรทำการศึกษาวิจัยในหัวข้อเดียวกันนี้ ในด้านอื่น ๆ 2) ควรทำการวิจัยอย่างต่อเนื่อง โดยการเปลี่ยน หรือเพิ่มกลุ่มประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ให้มีความหลากหลายมากขึ้น ทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ 3) ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับมาตรการในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนของภาครัฐ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2545). ประมวลสาระสำคัญที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: หจก. บางกอกบลิ๊ก.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2548). การปกครองท้องถิ่นไทย : หลักการและมิติใหม่ในอนาคต. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- ณาฏีกา แสนธรรม และคณะ. (2563). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการทำแผนชุมชน เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร. วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 11(1), 57-67.
- ธนวัฒน์ คำภีลานนท์. (2550). การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2546). สู่การศึกษาแนวพุทธ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2556). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลธรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 24). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พระพุทธศาสนาของธรรมสภา.
- พิชชานันท์ แพรงงาม. (2563). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการบริหารงานด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลนครหลวง อำเภอนครหลวงจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วารสารวิชาการ อยุธยาศึกษา, 12(1), 56-63.

- ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยคณะกรรมการชุมชนของเทศบาล พ.ศ. 2564. (2564). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 138 ตอนพิเศษ 45 ง หน้า 1-7 (25 กุมภาพันธ์ 2564).
- รินทร์รัตน์ ศิษฏกุลพงศ์. (2563). กระบวนการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของคณะกรรมการชุมชน ในพื้นที่เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร. ใน ระดับสารนิพนธ์ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2547). สารานุกรมการปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธรรมดาเพลส.
- สมพันธ์ เตชะอธิก และคณะ. (2548). การพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน. ขอนแก่น: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย. (2545). ชุดวิชาการวิจัยชุมชน. นนทบุรี: เอส.อาร์. พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์.
- สารวุฒิสภา. (2563). บทวิเคราะห์รัฐธรรมนูญ เรื่อง “รัฐธรรมนูญหมวด 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น”. เรียกใช้เมื่อ 10 กรกฎาคม 2565 จาก https://www.senate.go.th/asset/portals/file/253/1_63.pdf.